

Udgivet 08.02.2023

Udsæd til økologisk majsdyrkning

Udsæd til økologisk majsdyrkning

Af Tove Mariegaard Pedersen

I denne artikel finder du en oversigt over hidtidig praksis i forbindelse med OrganicXseeds og majs-udsæd, og hvad du skal være særligt opmærksom på ved bestilling af udsæd. Der tages forbehold for eventuelle ændringer i praksis for indeværende sæson.

Dyrkning af økologisk majs og særlige krav til udsæd

Valg af majssorter er særligt vigtigt i økologisk dyrkning. Danmark ligger på den nordlige grænse for dyrkning af majs, og vækstsæson er forholdsvis kort. Væksten i økologisk dyrkning er langsommere end i konventionel dyrkning, idet der ikke anvendes startgødning. Tilsammen stiller det krav til højere jordtemperatur end tilsvarende konventionel dyrkning, hvilket betyder, at vækstsæsonen afkortes yderligere. Sorternes modningstidspunkt/tidlighed og kvaliteten af udsæd er derfor afgørende ved dyrkning af økologisk majs.

Der findes ikke en økologisk afprøvning af majssorter i Danmark, men den konventionelle sortsafprøvning kan give indblik i, om sorterne er klimatisk egnede til dyrkning i Danmark.

OrganicXseeds - sortsgupper

Der er i OrganicXseeds en inddeling i sortsgupper for helsædsmajs, hvor sorterne i udgangspunktet er placeret efter deres tidlighed ved dyrkning under danske forhold.

Arter	Videnskabeligt navn	Tilbud
<div style="display: flex; align-items: center;"> ↓ Majs </div>	Zea mays	Historik 6
Sortsgruppe	Tilbud	Klassifikation
→ Ikke placerbare sorter	0	Individuel tilladelse
→ Meget tidlig	1	Individuel tilladelse
→ Middeltidlig	0	Individuel tilladelse
→ Mikrogrønt/spirer	0	Individuel tilladelse
→ Sildig	0	Individuel tilladelse
→ Tidlig	5	Individuel tilladelse

Vis også ikke-tilgængelige tilbud

Der er lavet en opdeling i fire tidlighedsgrupper (meget tidlig, tidlig, middeltidlig og sildig) og en gruppe "Ikke placerbare sorter" for de sorter, der ikke kan indplaceres efter tidlighed under danske dyrkningsforhold.

Udgangspunktet for indplacering af sorter i tidlighedsklasser har de seneste par år været baseret på "Sortsvalg majs", men hvor den endelige afgørelse om placering af sorterne er truffet af Landbrugsstyrelsen.

Afgrænsning af de fire tidlighedsgrupper

Meget tidlig

Tørstofprocent i hele planten er mere end 6,0 procentenheder højere end referencen for tidlighed.

Tidlig

Tørstofprocent i hele planten er mellem 3,0 og 6,0 procentenheder højere end referencen for tidlighed.

Middeltidlig

Tørstofprocent i hele planten er mellem referencen og 3,0 procentenheder højere end referencen for tidlighed.

Sildig

Tørstofprocenten i hele planten er mindre end referencen for tidlighed.

Referencen for tidlighed i danske forsøg er gennemsnittet af de sorter, som indgår i referencesortsblandingen i værdiafprøvningen.

De sorter, som ikke er afprøvet i danske eller klimatisk sammenlignelige forsøg, er indplaceret baseret på en vurdering ud fra bl.a. FAO-tal.

Indplacering af majssorter i sortsgrupper (sæson 2022)

Meget tidlig	Tidlig	Middeltidlig	Sildig
Sortsvalg majs 2019 Activate Augustus KWS Avitus KWS* Emmerson Kainoas KWS Artikus KWS Arvid KWS Calvini* Rubiera KWS Sergio KWS*	Sortsvalg majs 2019 Edgard KWS Exxtens Fieldstar* Glory Martinez KWS Pinnacle* Prospect* RGT Oxxgood RGT Stewaxx Sandias Sunlite	Sortsvalg majs 2019 Actual Atrium Belami CS* Chavoxx Emblem ESZ7103 KWS Colonnada KWS Stabil Likeit Madonias Megusto KWS RGT Sharxx	Sortsvalg majs 2019 LG31205 Farmezzo Fenizia Keops KWS Stefano LG30209 Sekt SY Abelardo
Sortsvalg majs 2021 Cito KWS Debalto Reason RGT Duxxbury	Sortsvalg majs 2021 Ambition Autens KWS CS Prosperiti Echo KWS Exelon Saxon Trooper Wizard	Sortsvalg majs 2021 Ability Amaizi CS Asgaard Conclusion Dignity Faith Function Gatsby KWS Pasco KXB9009 LG30179 Mas 08.F Papageno Resolute Sandias SB0159 SY Karthoun SY Nordicstar SY Silverbull	Sortsvalg majs 2021 Emeleen Farmodena Farmunox Kompetens KWS Lazlo KWS Salamandra KWS Stefano LG31205 LG31.207 LG31211 LG31218 SY Milkytop SY Skandik
	Sortsvalg majs 2020 Scandinav		Sortsvalg majs 2020 Agromilas

Meget tidlig	Tidlig	Middeltidlig	Sildig
			Farmurmæl

Referencesorter 2019: Asgaard, Atrium, Kompetens, LG31211

Referencesorter 2020: Ability, Asgaard, Kompetens, LG31211

Referencesorter 2021: Ability, Asgaard, Kompetens, LG31211

* Sorter er med i sortsvalg majs 2021, men indplaceringen er foretaget i tidligere år.

Listen er ikke komplet, og kan blive udvidet løbende. Listen er ikke opdateret for sæson 2023.

Tilgængelighed af økologisk majs-udsæd i OrganicXseeds

I mange år var der en generel dispensation til at anvende ikke-økologisk udsæd i den økologiske frødatabase og ingen udbud af økologisk såsæd i frødatabase. Økologisk såsæd af sorten KWS Autens kom for første gang i OrganicXseeds i 2020, og sent i foråret 2020 blev der udbudt en række varer i Tyskland til danske landmænd. I sæson 2021 og 2022 har der været begrænsede mængder af økologisk udsæd af enkelte majs sorter.

Som økologisk landmand skal man være opmærksom på altid at tjekke OrganicXseeds inden indkøb af udsæd for at tjekke det tilgængelige udbud. Hvis der er økologisk udsæd tilgængeligt i den ønskede tidlighedsklasse, skal dette i udgangspunktet anvendes. I OrganicXseeds kan du også se, hvilke dispensationsmuligheder der gælder.

Hvis du har særlige behov på din bedrift, og du ikke kan anvende de tilgængelige sorter, kan du søge dispensation til at anvende ikke-økologisk udsæd. Hvis der ikke er økologisk udsæd i den ønskede tidlighedsklasse, men der er noget i andre tidlighedsklasser, vil det stadig være et krav, at der indsendes en ansøgning om individuel tilladelse. Her skal du argumentere for, hvorfor du ikke kan anvende sorter med en anden tidlighed.

Bekræftelse

Der findes ikke længere generelle tilladelser i OrganicXseeds. I stedet hedder der en kategori, som hedder "Til bekræftelse". I de fleste tilfælde skal du dog forvente, at der vil være krav om individuel tilladelse. Landbrugsstyrelsen kan vælge kategorien "Til bekræftelse" i bestemte tidlighedsklasser eller sortsgrupper for en afgrænset periode, såfremt der ikke er økologisk udsæd til rådighed.

"Til bekræftelse" betyder, at du skal bekræfte overfor Landbrugsstyrelsen, at du indkøber ikke-økologisk udsæd. Det skal du gøre digitalt i OrganicXseeds i forbindelse med indkøb af udsæd, og tidligst fem dage før.

Se artiklen "OrganicXseeds – den danske økologiske frødatabase" her på siden eller brugerguide til OrganicXseeds på Landbrugsstyrelsens hjemmeside. Dokumentationen skal kunne fremvises ved kontrolbesøg. Når du har indtastet bekræftelse, må du anvende det pågældende udsæd.

Udenlandske varer i OrganicXseeds

Hvis der i OrganicXseeds kun er varer tilgængelige i Tyskland eller et andet land, er du alligevel forpligtet til at undersøge, om leverandøren kan levere udsæden til dig. Der skelnes ikke på tværs af landegrænser.

Tyske leverandører har tidligere placeret deres varer i tidlighedsklasser baseret på tidlighed under tyske dyrkningsforhold. Vær derfor opmærksom på, om sorten er placeret korrekt efter danske forhold. Hvis udenlandske sorter ikke kan indplaceres efter tidlighed under danske forhold, fordi de er for sildige til danske forhold, vil de blive placeret i en særskilt sortsgruppe for ikke placerbare sorter. Hvis sorterne er afprøvede i danske eller klimatisk sammenlignelige forsøg, vil de blive indplaceret efter tidlighed under danske forhold baseret på tørstofprocent og blive omplaceret jf. ovenstående inddeling i sortsgupper. Hvis sorterne ikke er afprøvede i danske eller klimatisk sammenlignelige forsøg, men ud fra bl.a. FAO-tal vurderes at kunne dyrkes på danske breddegrader, vil sorterne blive indplaceret i en af tidlighedsgrupperne af Landbrugsstyrelsen.

Hvis du som bruger af OrganicXseeds opdager, at en sort er blevet fejlplaceret, kan du henvende dig til Landbrugsstyrelsen.

Ekspertvurderinger og nye specialistgrupper

Indtil 2022 blev tilgængelige sorter vurderet af en ekstern ekspertgruppe nedsat af Landbrugsstyrelsen. Her blev sorterernes egnethed til dyrkning under danske forhold vurderet af afgrødeeksperter fra SEGES og TystofteFonden. For at blive vurderet egnet skulle der foreligge oplysninger til beskrivelse af tidligheden under danske eller sammenlignelige forhold og dyrknings- og kvalitetsmæssige parametre, herunder udbytter og sygdomsmodtagelighed i to års forsøg.

Sorter vurderet velegnede til dyrkning under danske forhold kan blive mærket med dette i OrganicXseeds. Men det er uklart, hvordan dette skal praktiseres fremadrettet.

I 2023 planlægger Landbrugsstyrelsen en ny og bredere sammensat specialistgruppe, som forventes at skulle bistå med vurdering af det samlede udbud af sorter indenfor majs og give indspil til Landbrugsstyrelsen i forbindelse med klassifikation i forhold til muligheder for dispensation, inddeling i sortsgupper og udarbejdelse af ækvivalenslister med sammenlignelige sorter.

Dispensationsansøgning til at anvende ikke-økologisk majs-udsæd

Hvis der ikke er tilgængelige sorter i de ønskede tidlighedsklasser, vil der være mulighed for at søge om dispensation til at anvende ikke-økologisk udsæd. Ved krav om individuel tilladelse skal du redegøre for, hvorfor du ikke kan anvende sorter med en anden tidlighed. Hvis der findes tilgængelige sorter i sortsgruppen med sorter, der ikke kan placeres i tidlighedsklasser på grund af manglende oplysninger om tidligheden under danske forhold, skal det godtgøres, at ingen af de tilgængelige sorter kan anvendes på din bedrift. Hvis alle de tilgængelige sorter ikke kan anvendes på baggrund af tidligheden eller manglende oplysninger om tidligheden, kan du angive dette som begrundelse, og du skal angive, hvorfor en anden tidlighed end den ønskede ikke kan anvendes på den pågældende bedrift.

Hvis klassifikationen hedder "Til bekræftelse" skal du udfylde digital bekræftelse på anvendelsen.

I eksemplet herunder er der skitseret betydningen af tidlighed afhængig af klima og sådato.

I Ikast, som er en kold lokalitet, vil såning først ske fra midt i maj (15. maj), og der regnes med høstdato 15. oktober. Den ønskede tørstofprocent er 32.

En stabil jordtemperatur over 10 grader er nået medio maj i eksemplet.

På LandbrugsInfo kan du hente prognose for jordtemperatur baseret på postnummer: [Hent prognose](https://www.landbrugsinfo.dk/public/a/9/2/plante_jordtemperatur_malinger) (https://www.landbrugsinfo.dk/public/a/9/2/plante_jordtemperatur_malinger)

Sort	Sandsynlighed for min. at opnå ønsket tørstof %
Emmerson	87
Cito KWS	83
Activate	81
Rubiera KWS	79
Augusta KWS	79
KWS Artikus	75
Sergio KWS	74
RGT Duxbury	73

Udsnit

I "Sortsvalg majs (<https://sortsvalgmajs.dlbr.dk/da-dk>)" kan du lave en liste over relevante sorter og sandsynligheden for at sorterne kan levere den ønskede tørstofprocent.

Hvis der er økologisk udsæd til rådighed i den ønskede tidlighedsklasse, vil der være mulighed for at opnå dispensation, hvis du kan godtgøre, at de tilgængelige sorter fx ikke lever op til udbytte/kvalitet, som man ellers kan købe i den aktuelle tidlighedsklasse.

Husk altid at afvente svar fra Landbrugsstyrelsen inden ikke-økologisk udsæd anvendes. Og husk altid at gemme dokumentation for din bestilling.

Tidsbegrænsede dispensationer

Dispensationer er begrænset til en vækstsæson. Landbrugsstyrelsen har i udgangspunktet valgt at definere vækstsæsoner efter de fire årstider. Ved ansøgning om dispensation skal du angive anvendelsestidspunktet i ansøgningen.

Hvis der bestilles udsæd, inden der er opnået dispensation, er det på eget ansvar og for egen risiko. Hvis der i mellemtiden kommer økologisk udsæd i den ønskede tidlighedsklasse, skal dette anvendes.

Økologisk frø skal anvendes før omlægningsfrø

Vær også opmærksom på de nye regler for omlægningsfrø fra 2022, som betyder, at du først må anvende omlægningsfrø af en sort, når der i OrganicXseeds ikke er tilgængeligt økologisk udsæd af den pågældende sort.

Omsåning af marker - med behov for hurtig handling

Hvis du står i en situation, hvor en flok råger har ryddet marker, eller andet der gør, at du hurtigt skal skaffe ekstra udsæd kan du kontakte Landbrugsstyrelsen, for at bede om hurtig sagsbehandling, hvis du har

behov for en dispensation til at anvende ikke-økologisk udsæd.

Ny og opdateret viden til økologiske landmænd

Artiklen er opdateret som en del af projekt [Ny og opdateret viden til økologiske landmænd](#), (<https://videnplatformen.dk/om-os/projekter/promilleafgiftsfonden-for-landbrug/2023/ny-og-opdateret-viden-til-oekologiske-landmaend/>) som er støttet af

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

For mere information

Tove Mariegaard Pedersen

Specialkonsulent

Jordfrugtbarhed, korn,

OrganicXseeds

+45 40 25 63 33

tove@icoel.dk